

KAJAANI, ÄKÄLÄNNIEMI

Kaivauskertomus Äkälänniemen
kivikautisen asuinpaikan
kaivauksesta 1982
Eeva-Liisa Nieminen

S i s ä l l y s

ARKISTOTIEDOT	1
JOHDANTO	1
KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA	2
KAIVAUSTEKNIikka	2
MAALAJIT	3
KIVEYKSET	4
LÖYDÖT	5
Kvartsi	5
Liuskeet	6
Kvartsiitti	6
Palanut luu	6
Rautakuona	7
KOEKUOPAT	7
YHTEENVETO	8
NEGATIIVILUETTELO	9
DIAPOSITIIVILUETTELO	10
OTE PERUSKARTASTA 3431 12 KAJAANI	11
YLEISKARTTA, 1:500 A3	12
PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTTA, 1:100	13
TASOKARTTA, 1. taso, 1:50 A3	14
TASOKARTTA, 2. taso, 1:50 A3	15
TASOKARTTA, 3. taso, 1:50 A3	16
PROFIILIKARTTA, 1:25	
pohjoisprofiili 498/510 - 502/510 ja	
itäprofiili 506/512 - 506/510	17
VALOKUVAT	18
VALOKUVAT	19

KAJAANI, ÄKÄLÄNNIEMI

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus 7.6.- 2.7.1982

Kaupunki: Kajaani

Kylä: Kuurna

Tila: Äkälänniemi, RNro 20

Maanomistaja: Kajaanin kaupunki

Peruskartta 3431 12 KAJAANI

Koordinaatit: x = 25 48

y = 38 60

z = 145.57 - 146.75

Aikaisemmat löydöt: KM 21213:1-79

Aikaisemmat tutkimukset: inventointi M. Perkko 1980

kaivaus M. Perkko 1981

Kesän 1982 löydöt: KM 21817:1-240, diar. 12.1.1983

JOHDANTO

Ensimmäiset havainnot Äkälänniemen kivikautisesta asuinpaikasta tehtiin vuonna 1980, kun HuK Mikko Perkko samana kesänä inventoi Kajaanin alueen muinaisjäännöksiä. Tuolloin hän löysi Äkälänniemeltä kvartssia ja palaneita luunpaloja. Kajaanista oli tarkoitus löytyä sopiva paikka arkeologisia kaivauksia varten, koska Kajaanin kaupunki oli halukas kustantamaan muinaistutkimuksia alueellaan jatkossakin. Samalla työllistettäisiin kajaanilaisia nuoria.

Kun kaupunki sitten vuonna 1981 myönsi rahaa kesällä suoritettavia tutkimuksia varten, pidettiin Äkälänniemeä soveliaimpana kohteena. Elo-, syyskuussa 1981 suoritettua kaivausta johti Mikko Perkko.

Kesällä 1981 Äkälänniemeltä löydettiin mm. punamultahauta, tulenpitoaika, pohjalainen tasatalta (KM 21213: 36), liuskekeihään-

kärki (KM 21213: 9) sekä runsaasti kvartsiesineitä ja -iskoksia.

Kajaanin kaupunki myönsi jälleen vuonna 1982 varoja muinaistutkimuksiin, ja tällöin olikin perusteltua jatkaa Äkälänniemen kaivausta. Tutkijoiden palkkaukseen varattiin 25 000 mk, kaivajien palkat maksettiin kaupungin työllistämisvaroista.

Piirtäjänä toimi sotkamolainen HuK Jukka Juntunen, kaivajia oli viisi, heistä Kirsti Tarvainen avusti piirtämisessä.

Samanaikaisesti tarkastettiin myös Mäntylän löytöpaikka Kajaaninjoen alajuoksulla (ks. erillinen tarkastuskertomus).

KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Äkälänniemen kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Rehjan järven luoteisrannalla kohdassa, josta Kajaaninjoki saa alkunsa, samannimisen niemen eteläkärjen korkeimmalla kohdalla, noin 3 km Kajaanin keskustasta itään suunnassa 95/400⁰ (s. 11).

Asuinpaikka sijaitsee pienen mäenkumpareen laella ja osittain sen rinteillä. Maasto on kivikkoista hiekkakangasta, jolla kasvaa mäntyjä. Kumpareen laki on paljas, muualla kasvaa aluskasveina varpuja ja sammalta (kuvat 1 ja 2 s. 19).

Äkälänniemi on kaupunkilaisten virkistyskäytössä, ja siellä säilytetään veneitä, uidaan, kalastetaan ja retkeillään. Alueella kulkee lukuisia polkuja, jotka kuluttavat varsinkin mäen päällä, muinaisella asuinpaikalla, ohutta turve- ja humuskerrosta uhaten varsinaista löytöaluetta.

KAIVAUSTEKNIikka

Kaivamista jatkettiin edellisen kaivauksen vierestä, ja päälinjaksi valittiin edellisvuotinen linja 500, jonka suunta on poh-

joiseen. Vuoden 1981 kaivausalueen pohjoispuolelle paalutettiin kuusi 2 x 2 m:n suuruista ruutua sekä itä- ja länsipuolelle yksi ruutu kumpaankin. Vuoden 1981 kaivausalueesta itään ja koilliseen paalutettiin vielä ruudut 506/506, 506/510 - 512 (yleiskartta s. 12).

Koordinaatisto oli sama kuin vuonna 1981 ja se kasvoi pohjoiseen ja itään. Mittaukset suoritettiin ruutujen kaakkoisnurkista.

Ruudut kaivettiin kymmenen senttimetrin tasoina niin pitkälle kuin löytöjä riitti. Sen jälkeen pohjat tarkastettiin vielä lapioin. Turpeen ja humuksen poistossa jouduttiin vain harvoin turvautumaan lapioon, koska Äkälänniemen laella on vain paikkapaikoin kunnollinen turvekerros ja humuskerroskin on vain muutaman senttimetrin vahvuinen. Tasot piirrettiin mittakaavassa 1:50 kolmanteen tasoon asti, sen jälkeen alkoi yleensä puhdas maa. Profiilit piirrettiin mittakaavassa 1:25 ja yleiskartta mittakaavassa 1:500.

Tutkimusten päätyttyä kaivausalue peitettiin. Ruudun 506/512 tutkiminen jäi kesken, kolmannen tason päälle laitettiin muovi ennen peittämistä (kuva 7, s. 20, d. 6812, 6813).

Kaivauksen kiintopisteenä käytettiin suurta maakiveä kaivausalueessa n. 10 m etelään linjalla 502, sen lukema oli 258 ja absoluuttinen korkeus 144.53 m mpy. Kaivauksen kiintopisteen korkeus laskettiin TVL:n korkeuskiintopisteestä nro 1005, joka sijaitsee rannassa kaivauspaikasta itään. Sen korkeus on 142.66 m mpy.

Joitakin paaluja hakattiin peittämisen yhteydessä maan sisään, siinä toivossa että ne helpottaisivat jatkotutkimusten aloittamista: ruudun 506/506 itäreunalle hakattiin paalut 506/506 ja 506/508, ruudun 506/512 pohjoisreunalle paalut 506/514 ja 504/514.

MAALAJIT

Hyvin ohuen humuskerroksen alta paljastui huuhtoutunutta maata, jota yleensä myös oli ohuelti. Vain paikoin se ulottui ensimmäisen tason läpi aina toisen tason pohjaan asti: ruudun 500/508 luoteis-

puolelle, puunjuurien ympärillä ruudussa 500/506 sekä ruudun 498/506 keskiosassa (tasokartat s. 14 ja 15).

Voimakkaasti likaantunutta maata oli lähes koko kaivausalueen peittävänä ensimmäisessä tasossa. Laajimmat punaiseksi palaneen maan läikät olivat ruuduissa 506/510-512, joissa oli myös likaantunutta nokimaata (tasokartta s. 14). Toisessa tasossa likamaa-alue hieman pieneni ja ruskean hiekan osuus kasvoi. Punaiseksi palanutta maata oli nyt runsaasti ruudun 506/512 luoteisnurkassa sekä ruudun 502/506 kaakkoisnurkassa sekä ruudun 502/508 itäreunalla (tasokartta s. 15). Kolmannessa tasossa oli vielä likamaata suurempi yhtenäinen alue ruuduissa 498/504-506 ja 500/506. Likaamaan ympärillä oli puhdasta vaaleaa hiekkaa. Palomaata oli nyt ruuduissa 506/506 ja 506/510-512 (tasokartta s. 16). Neljännessä tasossa lika- ja palomaa hävisivät.

Ruuduissa 496/502 ja 502/500 ei ollut toisen tason jälkeen minäkäänlaista kulttuurimaata enää havaittavissa. Ruutua 496/502 ei piirretty enää kolmannessa tasossa, jolloin se jo oli pohjassa.

Nokeentunutta maata tai hiiliä tavattiin palomaa-alueita ja ruutuja 506/510-512 lukuunottamatta vain huuhtoutuneesta maasta.

KIVEYKSET

Mitään selviä kiveyksiä tai liesiä ei havaittu runsaista kivistä huolimatta. Suurin osa kivistä oli luontaisia, mutta joukossa oli myös palaneita kiviä. Ne löydettiin yleensä ensimmäisestä ja toisesta tasosta. Palaneita kiviä ei ollut lainkaan ruuduissa 496/502 ja 502/500. Runsaasti niitä oli ruudun 500/508 länsi- ja luoteisosassa. Mutta mitään selvää liesikiveystä ne eivät siellä muodostaneet (tasokartat s. 14 - 16).

Runsaimmin palaneita kiviä oli ruudussa 506/506, jossa liesikiveystä muistuttava palaneiden kivien rykelmä alkoi ensimmäisen

tason pohjalta ruudun keskiosassa. Toisessa tasossa kiviä oli runsaammin ja niiden välissä oli likamaata, hiiltä ja palaneita luita. Palaneet kivet olivat etupäässä pieniä ja ne ryhmittäytyivät kahteen osaan ruudun kaakkoiskulmassa olevan suuren maakiven ympärille. Kolmannessa tasossa palaneita kiviä oli edelleenkin, ja niiden välissä oli punaiseksi palanutta ja nokeentunutta maata (tasokartta s.16).

Tässä ruudussa oli myös sekundaarinen jätekuoppa aivan palaneiden kivien vieressä. Tässä kuopassa oli joskus pidetty nuotiota, ja sieltä löytyi hiiltyneiden puiden ja muun roskan alta savukerasioita, pullonkorkkeja ja lasinsiruja. Näyttääkin siltä, että tätä kuoppaa kaivettaessa oli osittain tuhottu kivikautinen liesi.

Ruudussa 506/510-512 oli muuta kaivausaluetta huomattavasti vähemmän ja pienikokoisempia kiviä. Täällä kiviä oli vain harvakseltaan (tasokartat s. 14-16, ja niistä suurin osa oli palaneita. Palomaa-alueista huolimatta nämä kivet eivät muodostaneet minkäänlaista yhtenäistä kiveystä.

Ruudun 502/506 etelälaidalla oli ensimmäisessä tasossa puunjuurien välissä lohkottuja kiviä (tasossa s.14). Mutta tämä kiveys ei ulottunut ensimmäistä tasoa syvemmälle. Tältä kohdalta ja tästä ruudusta ylipäänsä löytyi paljon rautakuonaa, johon palataan myöhemmin (s. 7).

LÖYDÖT

Kvartsi

Äkälännimen kivikautisen asuinpaikan suurin löytömateriaali on kvartsi (n. 4,6 kg). Sitä löydettiin poikkeuksetta kaikista ruuduista. Suurin osa kvartsista on iskoksia, ja osa materiaalista on heikkolaatuista. Suurimmat kvartsikeskittymät tavattiin kolmesta ruudusta: 498/504 (16,3 % koko kvartsimäärästä), 500/506 (20,4 % koko kvartsimäärästä), 506/510 (11,7 % koko kvartsimää-

rästä). Muiden ruutujen osalla oli kvartsin levintä hyvin tasaista.

Suhteellisen paljon löytyi kvartsiesineitä, joista suurin osa on kaapimia. Silmiinpistävää on kvartsiytimien vähyys.

Liuskeet

Erilaisia kivilaji-iskoksia, -esineitä ja -esineen katkelmia löydettiin yhteensä vajaat 800 g. Valtaosa on ns. sädekiviliusketta mutta joukossa on myös viherliusketta.

Ruudusta 496/502 ei löydetty lainkaan liuskeita. Kolme ruutua muodostivat jälleen löytökeskittymät painon mukaan laskettuna 502/500 (29,3 % koko liuskemäärästä, prosenttilukua tosin kasvatetaan taltan tai kirveen teelmä), 506/510 (27,1 % koko liuskemäärästä, joukossa on runsaasti hiottujen esineiden katkelmia), 506/512 (17,5 % koko liuskemäärästä, joukossa on runsaasti hiottujen esineiden katkelmia).

Ruudusta 498/506 löytyi erittäin huonokuntoinen liuskekehäänkärki (KM 21817:95).

Merkillepantavaa on hiottujen esineiden katkelmien runsaus. Usein näistä katkelmista on tehty uusia esineitä, kuten kaapimia tai veitsiä.

Kvartsiitti

Kvartsiittia löytyi hiukan joka ruudusta, eniten kuitenkin ruudusta 502/500. Sieltä löytyi nimittäin suurikokoinen ja karkeatekoinen kaavin tai talttamainen esine (KM 21817:100). Muutoin kaikki löydetyt kvartsiitit olivat iskoksia.

Palanut luu

Palanutta luuta löytyi myös poikkeuksetta kaikista ruuduista, joistakin tosin vain muutama murunen, yhteensä kuitenkin yli 2 kiloa.

Eniten palanutta luuta löytyi neljän ruudun alueelta: 506/510 (30,6 % koko luumäärästä), 506/512 (27 % koko luumäärästä), 502/506 (18,1 % koko luumäärästä) ja 500/506 (10,7 % koko luumäärästä). Palaneita luunpaloja löydettiin yleensä aina aivan kaivetun alueen pohjille asti.

Rautakuona

Kokonaiskuvaa sotkemassa oli jo vuoden 1981 tutkimuksessa rautakuona, jota nytkin löydettiin paikoitellen hyvin runsaasti. Eniten sitä löytyi jo maanpinnalta ja ensimmäisestä tasosta, mutta myös syvemmältä.

Erityisen runsaasti rautakuonaa tavattiin nyt ruudusta 502/506, jossa oli kuonan likaamaa ja värjäämää maata etenkin ruudun eteläreunalla ja kaakkoisnurkassa (tasokartta s. 14). Tästä ruudusta rautakuonaa löytyi lähes 10 kg eli valtaosa koko kuonamäärästä. Mitään muuta raudanvalmistukseen viittaavaa paikalta ei ole tavattu, elleivät sitten edellä mainitut lohkotut kivet jotenkin liity siihen (s. 5).

KOEKUOPAT

510/506

Koekuoppa oli kooltaan noin 50 x 50 cm. Humuskerroksen ja huuhtoutuneen maan alta paljastui ohut likamaakerros (n. 3-5 cm), jonka alla oli ruskeaa hiekkaa.

509/510

Koekuoppa oli kooltaan noin 50 x 50 cm. Turvekerroksen alla oli likaista huuhtoutunutta maata, sitten 5-10 cm vahva likamaakerros, jota seurasi ruskea hiekka. Koekuopasta löydettiin kaksi kvartsi-iskosta.

512/512

Koekuoppa oli samankokoinen kuin edelliset. Turpeen alla oli ruskeaa hiekkaa, ei löytöjä.

510/514

Paksun humuksen ja huuhtoutuneen kerroksen alla oli ruskeaa hiekkaa ja runsaasti kiviä, ei löytöjä.

506/518

Turpeen ja huuhtoutuneen maan alta paljastui voimakkaanvärinen likamaakerros, jonka alla oli likaisen harmaata hiekkaa. Tästä kuopasta löydettiin yksi hieman epämääräinen ja suuri kvartsi-iskos, joka jätettiin paikoilleen.

509/520

Turpeen alla oli ohut huuhtoutunut kerros, jota seurasi ruskea hiekka. Myös tästä kuopasta löydettiin epämääräinen kvartsi-iskos, joka jätettiin paikoilleen.

YHTEENVETO

Runsaista löydöistä huolimatta ei Äkälänniemeltä löydetty nyt mitään ajoitukseen soveltuvaa esineistöä. Tällä kertaa löydetty liuskekeihäänkärki on niin huonokuntoinen, ettei sen purusteella voi sanoa mitään. Keramiikan puuttuminen ja edellisvuotiset löydöt viittaavat Suomensjärven kulttuurin aikaan.

Löydät ja kulttuurimaa näyttävät vielä jatkuvan kaivetusta alueesta muutaman metrin itään, ilmeisesti niin pitkälle kuin rinne alkaa jyrkästi viettää järveä kohti. Samoin näyttää kulttuurimaata jatkuvan pohjoisessa mäenkumpareen lakitasanteen reunoille asti. Lännessä löytöjen runsaus ja kulttuurimaan vahvuus ei ollut yhtä suuri kuin muualla kaivetulla alueella. Vaikuttaakin siltä, että koko Äkälänniemen asuinpaikka saataisiin tutkituksi loppuun, jos siellä kaivettaisiin vielä yhtenä kesänä.

Helsingissä 23. maaliskuuta 1983

Eeva-Liisa Nieminen

Eeva-Liisa Nieminen

FM

NEGATIIVILUETTELO

- f. 57236 Kaivausalue lumisateen jälkeen. Kuvattu etelästä.
- f. 57237 Ruutu 500/506 1. tasossa. Kuvattu etelästä.
- f. 57238 Ruutu 500/506 1. tasossa. Kuvattu etelästä.
- f. 57239 Ruutu 502/508 1. tasossa. Kuvattu etelästä.
- f. 57240 Ruutu 502/508 1. tasossa. Kuvattu etelästä.
- f. 57241 Ruutu 502/508 1. tasossa. Kuvattu etelästä.
- f. 57242 Ruutu 498/504 1. tasossa, ruutua 498/506 kaivetaan
1. tasoon. Kuvattu etelästä.
- f. 57243 Ruutu 500/508 1. tasossa. Kuvattu etelästä.
- f. 57244 Ruutu 502/500 1. tasossa. Kuvattu etelästä.
- f. 57245 Ruutu 502/506 1. tasossa. Kuvattu etelästä.
- f. 57246 Ruutu 498/506 1. tasossa. Kuvattu etelästä.
- f. 57247 Ruutu 502/508 2. tasossa. Kuvattu etelästä.
- f. 57248 Ruutu 500/508 2. tasossa. Kuvattu etelästä.
- f. 57249 Ruutu 502/506 2. tasossa. Kuvattu etelästä.
- f. 57250 Yleiskuva kaivauspaikasta. Kuvattu etelästä.
- f. 57251 Kaivausalue peitettynä. Kuvattu koillisesta.
- f. 57252 Yleiskuva kaivauspaikasta. Kuvattu etelästä.
- f. 57253 Ruutu 506/506 2. tasossa. Kuvattu etelästä.

DIAPOSITIIVILUETTELO

- 6797 Yleiskuva Äkälänniemestä. Kuvattu lännestä.
- 6798 Ruutu 502/508 1. tasossa. Kuvattu lounaasta.
- 6799 Ruutuja 498-502/506 kaivetaan toiseen tasoon.
Kuvattu idästä.
- 6800 Ruutua 506/506 kaivetaan 1. tasoon. Kuvattu lännestä.
- 6801 Ruudun 502/506 eteläreuna 2. tasossa. Kuvattu lännestä.
- 6802 Ruutu 502/506 2. tasossa. Kuvattu lännestä.
- 6803 Ruudut 498-500/506 2. tasossa. Ruutua 498/504
kaivetaan 2. tasoon. Kuvattu lännestä.
- 6804 Ruutua 506/510 kaivetaan 1. tasoon. Kuvattu pohjoisesta.
- 6805 Ruutu 506/510 1. tasossa. Kuvattu etelästä.
- 6806 Ruutu 506/510 1. tasossa. Kuvattu idästä.
- 6807 Ruutu 506/510 2. tasossa. Kuvattu etelästä.
- 6808 Ruutua 502/506 piirretään. Kuvattu lounaasta.
- 6809 Työkuva, paalutusta. Kuvattu etelästä.
- 6810 Koekuoppaa kaivetaan. Kuvattu etelästä.
- 6811 Ruutuja 500-502/508 kaivetaan 3. tasoon. Kuvattu idästä.
- 6812 Kaivausaluetta peitetään. Kuvattu idästä.
- 6813 Kaivausalue peitettynä. Kuvattu koillisesta.

KAJAANI ÄKÄLÄNNIEMI

E.-L. NIEMINEN 1982

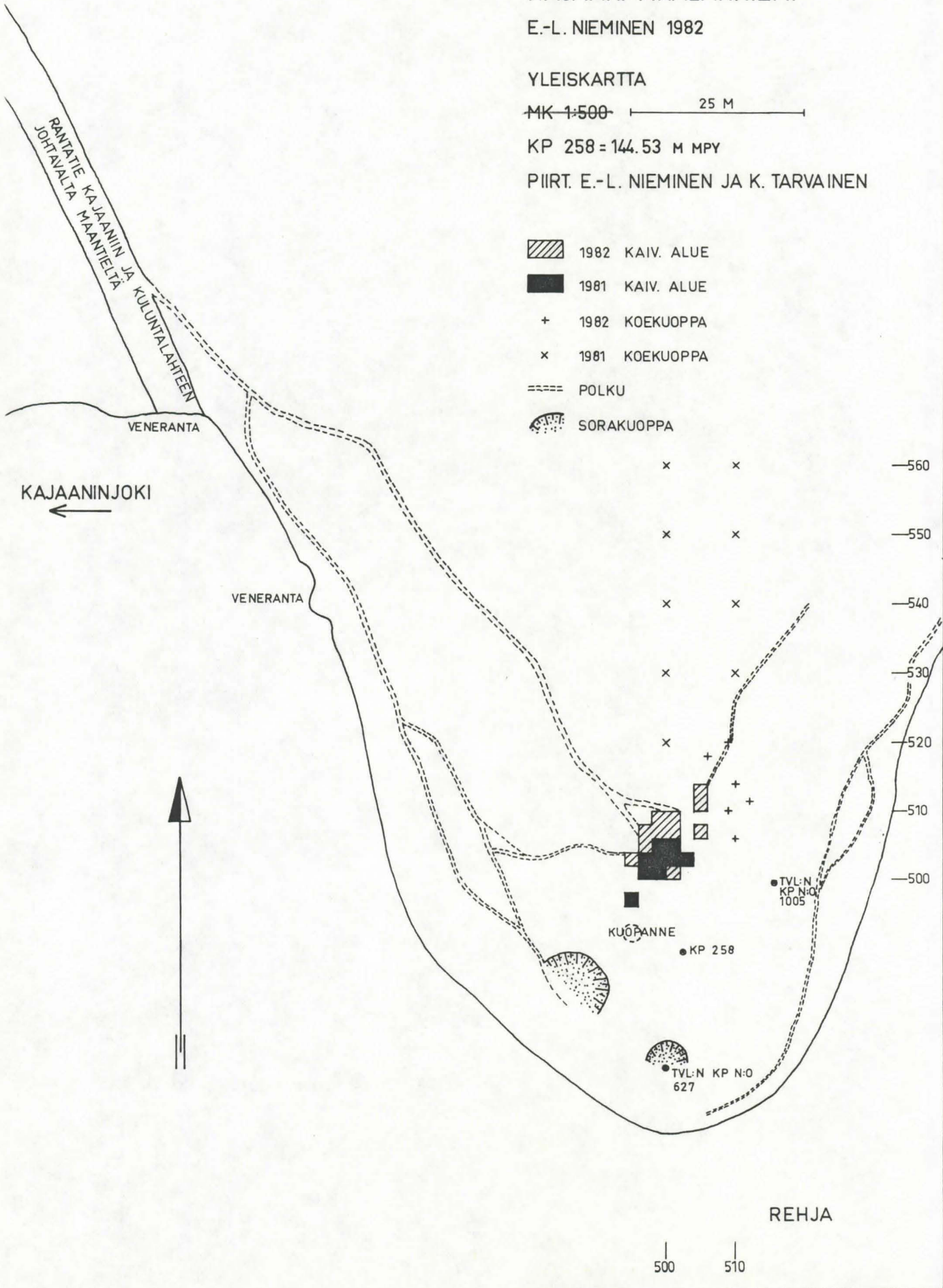
YLEISKARTTA

MK 1:500 25 M

KP 258 = 144.53 M MPY

PIIRT. E.-L. NIEMINEN JA K. TARVAINEN

- 1982 KAIV. ALUE
- 1981 KAIV. ALUE
- 1982 KOEKUOPPA
- 1981 KOEKUOPPA
- POLKU
- SORAKUOPPA

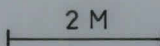
REHJA

500 510

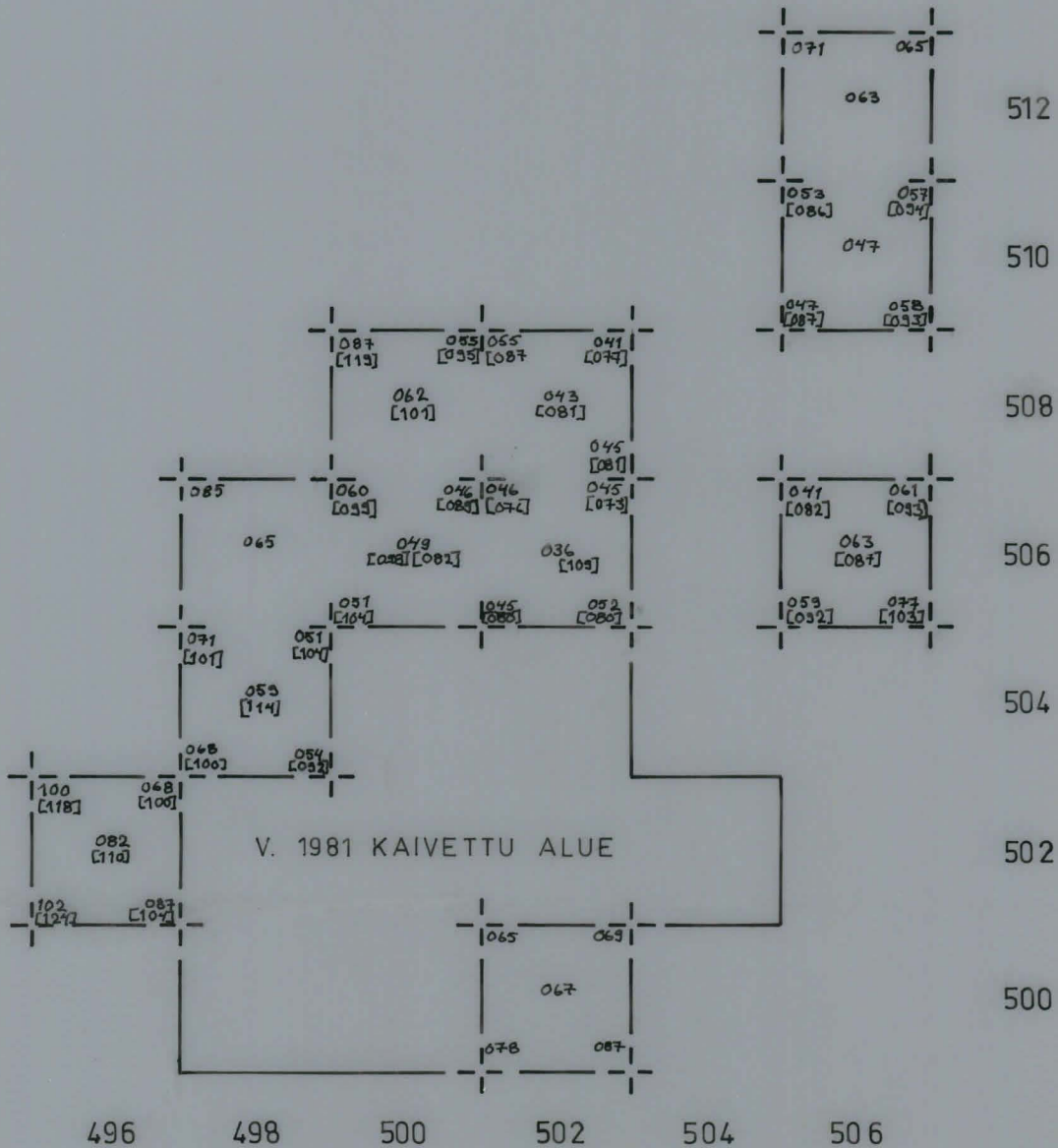
KAJAANI ÄKÄLÄNNIEMI

E.-L. NIEMINEN 1982

PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTTA

MK 1:100 2 M
 KP 258 = 144.53 M MPY

PIIRT. J. JUNTUNEN

KAJAANI ÄKÄLÄNNIEMI

E.-L. NIEMINEN 1982

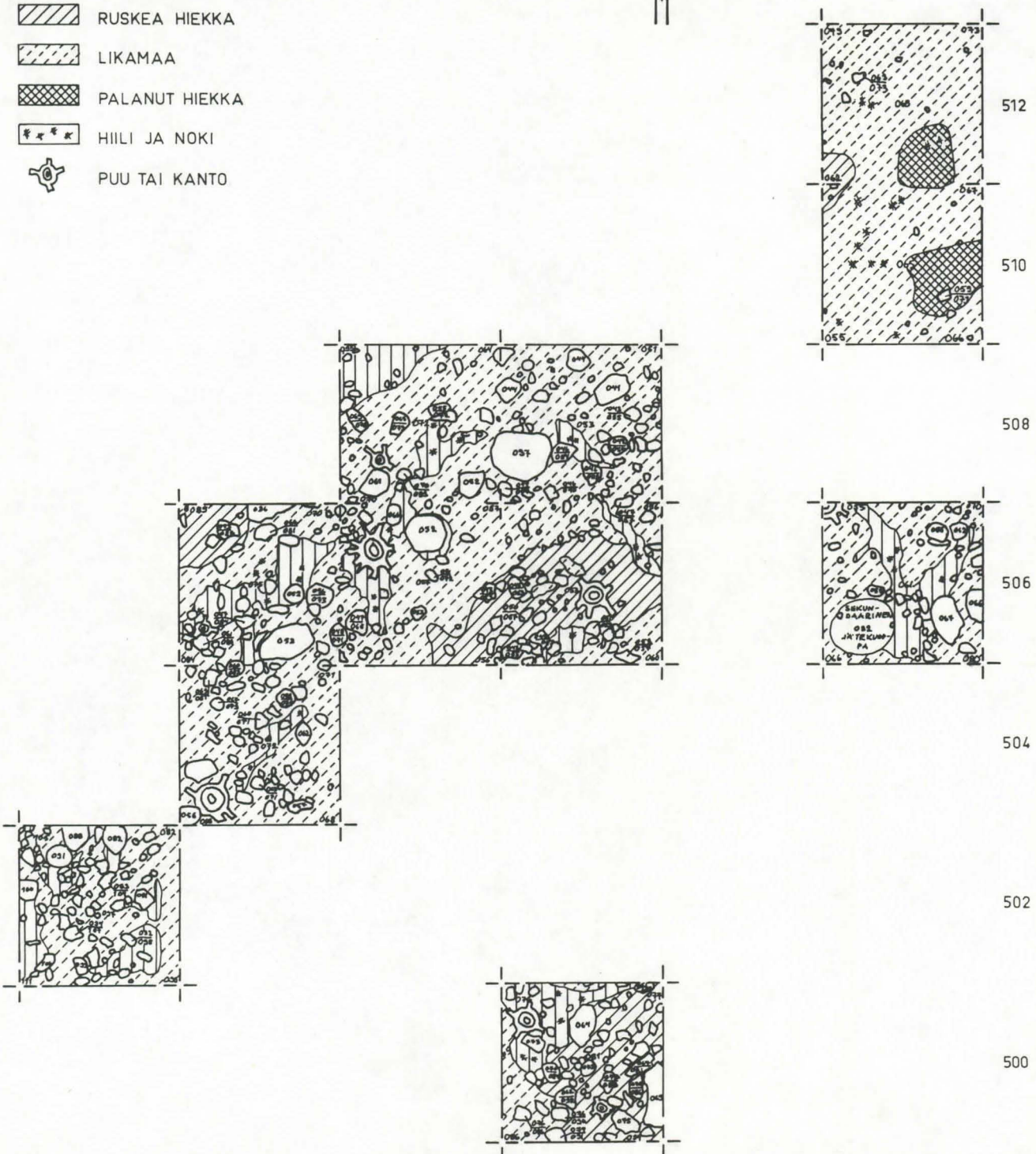
KAIVAUSALUE 1. TASOSSA

MK 1:50 2 M

KP 258

PIIRT. J. JUNTUNEN

- HUUHTOUTUNUT MAA
- RUSKEA HIEKKA
- LIKAMAA
- PALANUT HIEKKA
- HIILI JA NOKI
- PUU TAI KANTO

496

498

500

502

506

512

510

508

506

504

502

500

KAJAANI ÄKÄLÄNNIEMI

E.-L. NIEMINEN 1982

KAIVAUSALUE 2. TASOSSA

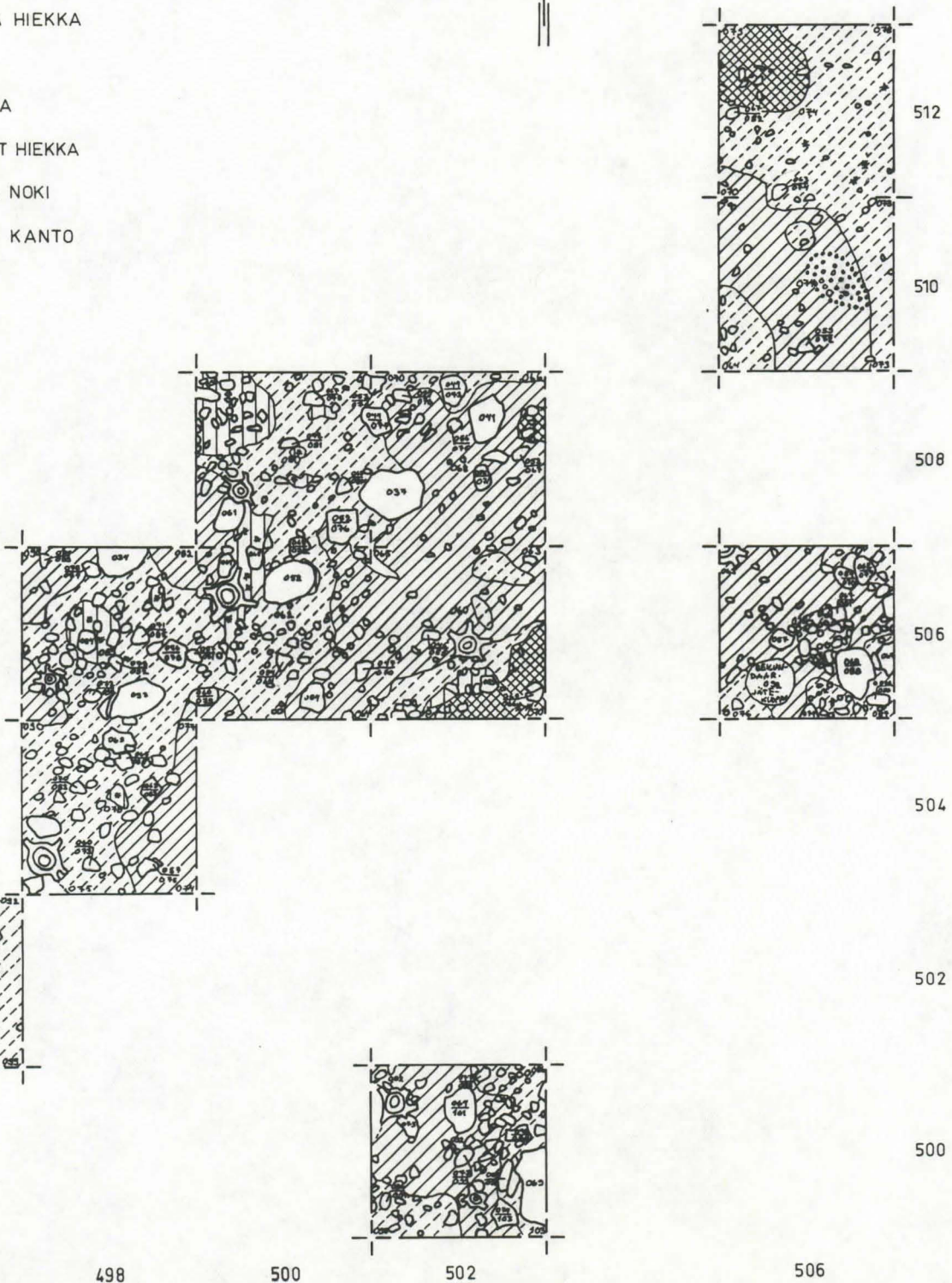
MK 1:50 2 M

KP 258

PIIRT. J. JUNTUNEN

- HUUHTOUTUNUT MAA
- RUSKEA HIEKKA
- SORA
- LIKAMAA
- PALANUT HIEKKA
- HIILI JA NOKI
- PUU TAI KANTO

496

498

500

502

506

500

502

504

506

508

510

512

KAJAANI ÄKÄLÄNNIEMI

E.-L. NIEMINEN 1982

KAIVAUSALUE 3. TASOSSA

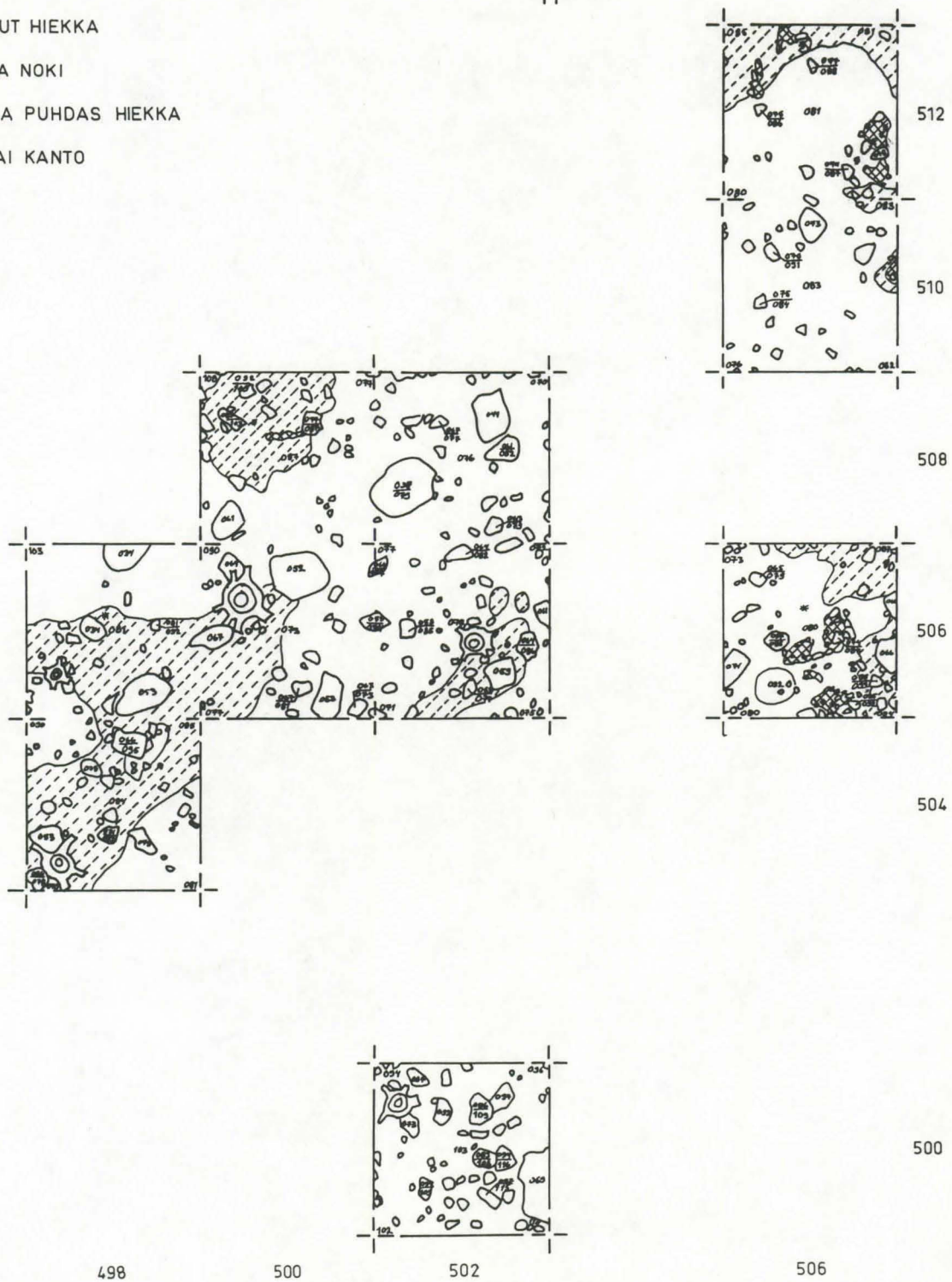
MK 1:50

KP 258

PIIRT. J. JUNTUNEN JA K. TARVAINEN

- LIKAMAA
- PALANUT HIEKKA
- HIILI JA NOKI
- VAALEA PUHDAS HIEKKA
- PUU TAI KANTO

498

500

502

506

500

504

506

508

510

512

KAJAANI ÄKÄLÄNNIEMI

E.-L. NIEMINEN 1982

POHJOISPROFIILI 498/510-502/510 JA

ITÄPROFIILI 506/512-506/510

MK 1:25

4 M

KP 258

PIIRT. J. JUNTUNEN

HUMUS JA HUUHTOTUNUT MAA

RUSKEA HIEKKA

LIKAMAA

PALANUT HIEKKA

HIILI JA NOKI

VAALEA PUHDAS HIEKKA

498/510

500/510

502/510

086

076

068

057

053

047

043

041

121

100

086

075

075

506/512

506/512

057

058

058

053

058

054

054

053

KAJAANI ÄKÄLÄNNIEMI

f. 57252

KUVA 1. YLEISKUVA KAIVAUSPAIKASTA.
KUVATTU LÄNNESTÄ.

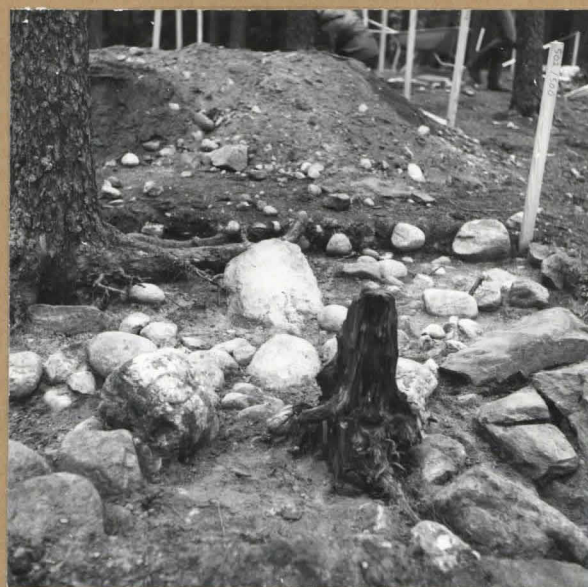
f. 57236

KUVA 2. KAIVAUSALUE LUMISATEEN JÄL-
KEEN. KUVATTU ETELÄSTÄ.

f. 57243

KUVA 3. RUUTU 500/508 1. TASOSSA.
KUVATTU ETELÄSTÄ.

f. 57244

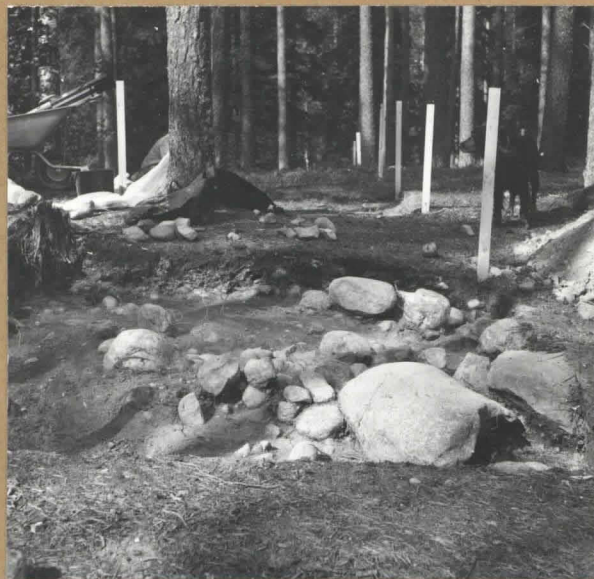
KUVA 4. RUUTU 502/500 1. TASOSSA.
KUVATTU ETELÄSTÄ.

KAJAANI ÄKÄLÄNNIEMI

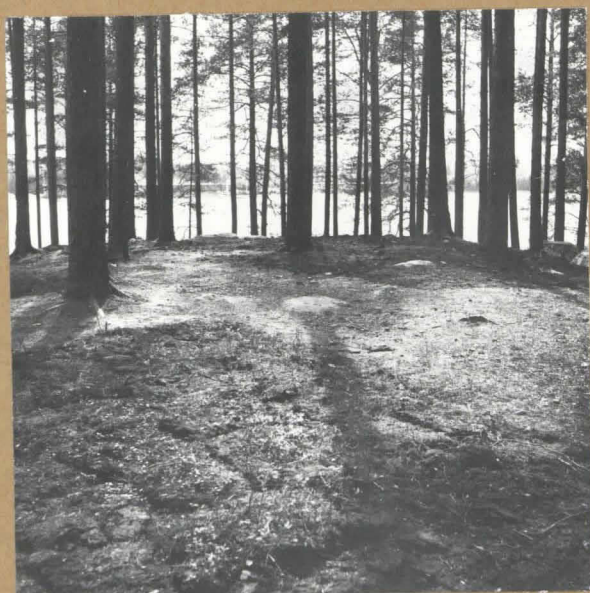
f. 57242

KUVA 5. RUUTU 498/504 1. TASOSSA.
RUUTUA 498/506 KAIVETAAN 1. TA-
SOON. KUVATTU ETELÄSTÄ.

f. 57253

KUVA 6. RUUTU 506/506 2. TASOSSA.
KUVATTU ETELÄSTÄ.

f. 57251

KUVA 7. KAIVAUSSALUE PEITETTYNÄ.
KUVATTU KOILLISESTA.